

Lietuvos mokinių lotynų kalbos ir Antikos kultūros olimpiada 2019 m.

Pirmus–antrus metus besimokantiems moksleiviams

Respublikinis etapas

Užduočių atlikimo laikas 2 val.

dalyvio kodas

Maksimalus taškų skaičius 88

Vertinimas:

TEKSTAS. De pugnā ad Thermopylas factā

Annō ante nātīvitātem Chrīstī quadringentēsimō octōgēsimō Xerxēs, rēx Persārum, ingentem **exercitum** in Eurōpam dūcēbat. Ubi Hellēspontus angustissimus erat, duōbus pontibus fretum iūnxit ibīque septem diēbus totidemque noctibus cōpiās tradūxit. Via ē Macedoniā in Graeciam erat per angustiās Thermopylārum, quae vix duōbus carrīs spatium dabat. Leōnidās, rēx Lacedaemoniōrum, cum sex mīlibus mīlitum angustiās occupāvit. Omnēs **Graecī** maximō **amōre** patriae flagrābant virīque fortissimī erant. Itaque omnēs hostium impetūs sustinuērunt. Tum Ephialtēs quīdam, homo improbus, Persīs sēmitam, per montēs ad Thermopylās dūcentem, mōnstrāvit et decem mīlia fortissimōrum **Persārum** in tergum Graecōrum perdūxit. Leōnidās omnēs mīlētēs dīmīsit et ipse cum trecentīs Spartiātēs contrā Persās pugnāvit. Graecī diū impetum Persārum sustinuērunt et fortissimē pugnantēs ad ūnum omnēs interfectī sunt. Magna est glōria eōrum virōrum. **Poēta** Graecus Simōnidēs ēlogium praeclārum refēcit, quod in eōrum sepulcrō scrīptum est.

nātīvitās, ātis <i>f</i> gimimas	sustineo, tinuī, tentum, ēre (at)(su)laikyti, atremti
in gēns, gentis didžiulis, milžiniškas	quīdam, quaedam, quoddam kažkoks, tūlas
angustus, a, um siauras	sēmita, ae <i>f</i> takas
pōns, pontis <i>m</i> tiltas	tergum, ī <i>n</i> nugara
fretum, ī <i>n</i> sąsiauris	dīmittō, mīsī, missum, ere išsiūsti, paleisti
ibī ten	Spartiātēs, ae <i>m</i> spartietis, pilnateisis Spartos pilietis
totidem tiek pat	diū ilgai
angustiae, ārum <i>f</i> siauruma, tarpeklis	interficio, fēcī, fectum, ere nužudyti
vix vos, vargiai	Simōnidēs, is <i>m</i> Simonidas, <i>graikų lyrikas</i> (apie 500 m. pr. Kr.)
carrus, ī <i>m</i> vežimas	ēlogium, ī <i>n</i> antkapinis įrašas, epitafija
flagro, āvī, ātum, āre degti, liepsnoti	reficio, fēcī, fectum, ere sukurti, parašyti
fortis, e drāsus, narsus	

A. TEKSTO SUVOKIMAS. I. Atsakykite į klausimus, pažymėdami teisingus atsakymus (galimi keli teisingi atsakymo variantai).

1. Kur buvo Termopilų perėja?

a. trans fretum Hellesponti	c. per angustias Thermopylarum
b. inter Macedoniam et Graeciam	d. in Macedonia

2. Kaip ir pro kur atžygiavo Kserksas su kariuomene iki mūšio vietas?

a. navibus per mare	c. per angustias Thermopylarum
b. per Macedoniam	d. pontibus per Hellespontum

3. Kiek iš viso karių buvo graikų kariuomenėje?

a. trecenti	c. omnes Graeci
b. sex milia	d. trecenti Lacedaemonii

4. Kas parodė persams slaptą taką per kalnus?

a. homo nomine Ephialtes	c. quidam homo ignotus
b. homo improbus	d. dux Spartiatarum

5. Kur užrašyta Simonido epitafija?

a. in angustiis Thermopylarum	c. in sepulcro Spartiatarum
b. in eorum sepulcro	d. in freto Hellesponti

6. Kiek graikų žuvo prie Termopilų?

a. decem milia fortissimorum Graecorum	c. omnes ad unum Spartiatae
b. omnes Graeci	d. trecenti Spartiatae

7. Kaip ilgai perėjoje likę spartiečiai atlaikė priešų puolimą?

a. diu	c. nonnullos noctes
b. septem dies totidemque noctes	d. omnes ad unum

8. Santrumpa a. Ch. reiškia:

a. ab urbe condita	c. ante Christum natum
b. ante nativitatem Christi	d. ante Christophorum Columbum

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 8).

Suma:

II. Naudodamiesi tekstu, keliais žodžiais lotyniškai atsakykite į klausimus:

1. Ubi erant Thermopylae?
2. Quot Lacedaemonii mortui sunt ad Thermopylas?
3. Quot Graeci in angustiis Thermopylarum collocati erant?
4. Quis fuit Xerxes?
5. Quod nomen erat duci Lacadaemoniorum, qui exercitu Graecorum praefuit.
6. Quo loco Xerxes cum exercitu suo in Europam transiit?
7. Quis scripsit elogium mortuis militibus?
8. Quo nomine erat homo, qui semitam occultam¹ Persis monstravit?

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 8).

Suma:

¹ **occultus, a, um** slaptas

b. Atsakykite į klausimus:

1. Kokio pločio buvo Termopilų perėja? (paaiškinkite lietuviškai; kuri teksto vieta tai rodo?)

2. Kaip ilgai vyko kariuomenės perkėlimas per Helespontą? (paaiškinkite lietuviškai; kuri teksto vieta tai rodo?)

3. Kuriais metais įvyko Termopilų mūšis? _____

4. Ką reiškia pavadinimas „Termopilai“?

a. šiltieji vartai	c. šaltieji šaltiniai
b. karštieji šaltiniai	d. karštasis takas

5. Kaip dabar vadinamas Helesponto sąsiauris? _____

6. Ką reiškia pavadinimas „Helespontas“?

a. Helėnų jūra	c. Helės jūra
b. Helėnų žemė	d. Helenės jūra

7. Iš kur kilęs, su kokių graikų mitų susijęs Helesponto vardas?

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 2 taškai, už septintąjį – 3 taškai (daugiausia 15).

Suma:

B. GRAMATIKA

1. Pakeiskite vienaskaitą daugiskaita arba atvirkščiai.

Rex Persarum ingentem exercitum ducebatur.	
Omnes Graeci viri fortes erant.	
Poeta Graecus elogium praeclarum scripsit.	
semitam per montem ducentem	

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai parašytą sakinių 2 taškai (daugiausia 8).

Suma:

2. Atsakykite į klausimus, pasirinkdami teisingą atsakymą.

i. Žodžių junginys *in Europam* atsako į klausimą:

- a. ubi? b. unde? c. qua via? d. quo?

ii. Daiktavardžiai *Thermopylārum* ir *Persārum* skiriasi:

- a. gimine b. skaičiumi c. linksniu d. linksniuote

iii. Daiktavardžiai *annō* ir *amōre* tekste skiriasi:

- a. linksniu b. skaičiumi c. linksniuote d. gimine

iv. Daiktavardžiai *diēbus* et *noctibus* tekste yra:

- a. pl. acc. b. pl. abl. c. pl. dat. d. pl. nom.

v. Junginys *ēlogium paeclārum* tekste yra:

- a. pl. acc. b. pl. gen. c. sg. nom. d. sg. acc.

vi. Kokio laiko veiksmažodžių tekste yra daugiausia?

- a. prasens b. imperfectum c. perfectum d. futurum

vii. Kokio laiko veiksmažodžių tekste nėra?

- a. prasens b. imperfectum c. perfectum d. futurum

viii. Kuris iš šių sakinių yra teisingas pabraukto sakinio *neveikiamosios rūšies* variantas?

Poēta Graecus Simōnidēs ēlogium paeclārum in eōrum sepulcrō scripsit.

- a. Ēlogium paeclārum in eōrum sepulcrō ā poētā Graecō Simonide scriptum est.
 b. Poēta Graecus Simōnidēs ēlogium paeclārum in eōrum sepulcrō scribitur.
 c. Ēlogium paeclārum in eōrum sepulcrō ā poētā Graecō Simōnidā scriptum erat.

ix. Kuris iš šių sakinių yra taisyklingas pabraukto sakinio esamojo laiko (*praesens*) variantas?

Leōnidās omnēs mīlitēs dīmīsit et ipse cum trecentīs militibus contrā Persās pugnāvit. Eī diū impetum Persārum sustinuērunt, dum ad ūnum interfectī sunt.

- a. Leōnidās omnēs mīlitēs dīmīsit et ipse cum trecentīs militibus contrā Persās pugnat. Eī diū impetum Persārum sustinent, dum ad ūnum interfectī sunt.
 b. Leōnidās omnēs mīlitēs dīmīsit et ipse cum trecentīs militibus contrā Persās pugnit. Eī diū impetum Persārum sustinent, dum ad ūnum interficiunt.
 c. Leōnidās omnēs mīlitēs dīmittit et ipse cum trecentīs militibus contrā Persās pugnat. Eī diū impetum Persārum sustinent, dum ad ūnum interficiuntur.

x. Kuris iš šių sakinių yra tikslus pabraukto sakinio *daugiskaitos* variantas?

Homo improbus, Persīs sēmitam, per montēm ad Thermopylās dūcentem, mōnstrāvit.

- i. Hominēs improbī, Persīs sēmitas, per montēs ad Thermopylās dūcentēs, mōnstrāvērunt.
 j. Hominēs improbissimī, Persīs sēmitam, per montēs ad Thermopylās dūcentēs, mōnstrāvērunt.
 k. Hominēs improbī, Persīs sēmitās, per montēs ad Thermopylās dūcentem, mōnstrāvit.

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 10).

Suma:

3. Išrinkite iš teksto ir įrašykite būdvardžius ir įvardžius, kurie suderinti su paryškintais daiktavardžiais. Parašykite jų skaičių, linksnį, giminę.

Hellēspontus	angustissimus	sg. nom. m
exercitum		
Graecī		
amōre		
Persārum		
poēta		

Suma:

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai užpildytą eilutę po 1 tašką (daugiausia 5).

4. Suraskite tekste ir įrašykite visus nurodytos formos veiksmažodžius:

praesens indicativi activi	
perfectum indicativi passivi	
participium praesentis activi	

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai įrašytą žodį 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

C. LOTYNIŠKI POSAKIAI

1. Koks benediktinų ordino šūkis kviečia *melstis ir dirbtī?*

a. Ora et labora!	c. Labora!
b. Festina lente!	d. Divide et impera!

2. Trijų muškietininkų šūkis Alexandro Dumas romane lotyniškai skamba taip:

a. unus pro omnibus	c. par inter pares
b. e pluribus unus	d. primus inter pares

3. Kuris lotyniškas posakis atitinka lietuvišką patarlę „Vilką mini, vilkas čia“?

a. lupus malus ovium custos	c. lupum nominare
b. lupus in fabula	d. lupus est homo homini

4. Kuris lotyniškas posakis reiškia, kad *negrabiai parašyta*?

a. post scriptum	c. in aqua scriptum
b. scripta manent	d. gallina scripsit

5. Kuris lotyniškas posakis atitinka lietuvišką patarlę „griebtis šiaudo“?

a. tabula rasa	c. tabula cerata
b. tabula in naufragio ²	d. culmus ³ Cerealis

6. Kokį lotynišką posakį iliustruoja šis paveikslėlis?

a. O tempora, o mores!
b. tempus fugit
c. ex tempore
d. pro tempore

² naufragijum, ī n laivo sudužimas

³ culmus, ī m stiebas, šiaudas

7. Svetonijus rašo: „Jo [Augusto] nuomone, pavyzdingam arvedžiui juo labiau nedera skubėti ir veikti neapgalvotai. Dėl to jis dažnai kartodavo posakį: *σπεῦδε βραδέως*.“ (Suet. *Div. ug.* 25). Ant kai kurių Augusto laikų monetų pavaizduotas ši osakė iliustruojantis simbolis. Koks tai posakis?

- a. sine cortice⁴ natare
- b. delphinum natare doces
- c. festina lente
- d. sapienti sat

8. Ką reiškia šūkis *E pluribus unum*, išrašytas ant Didžiojo JAV anspaudo?

- a. iš daugelio viena
- b. visi už vieną
- c. vienas už visus
- d. visi kaip vienas

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 8).

Suma:

9. Šie posakiai yra nurodytų institucijų motto. Pagal prasmę susiekite juos.

A. citius, altius, fortius	507-asis parašiutininkų pulkas (507th Parachute Regiment)
B. de minimis maximum	Olimpinės žaidynės
C. urbs in horto	XII Medicinos pulkas (11th Medical Regiment)
D. curare	Vinčesterio koledžas (Winchester College)
E. descende ad terram	Čikagos miestas
F. aut disce aut discede	Atominės energetikos komisija (Atomic Energy Commission)

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškai (daugiausia 6).

Suma:

⁴ **cortex, icis m** kamštmedžio žievė, kamštinis diržas

D. ANTIKOS KULTŪROS ŽINIOS

- 1. Koks dievas, pasak mito, gimė Delo saloje?**
 - a. Hefaistas; b. Apolonas; c. Hermis; d. Dionisas
- 2. Kur, pasak mito, buvo pastatytas labirintas, kuriame gyveno Minotauras?**
 - a. Delo saloje; b. Kretoje; c. Kipre; d. Sicilijoje
- 3. Kurios deivės, pasak mito, varžėsi dėl obuolio, skirto „gražiausiajai“? (išbraukite neteisingą)**
 - a. Afroditė; b. Artemidė; c. Hera; d. Atėnė
- 4. Kas išsprendė šį deivių ginčą?**

a. mirtingas žmogus	c. Apolono orakulas
b. dievų valdovas Dzeusas	d. dievų pasiuntinys Hermis
- 5. Kuo vardu buvo mitinis keltininkas, keldavęs mirusiuju vėles į Hado karalystę?**
 - a. Cheironas; b. Chilonas; c. Charonas; d. Choregas
- 6. Kur ir kokio dievo garbei buvo rengiamos Didžiujų Panatėnajų šventės?**

a. Atėnuose–Atėnės	c. Delfuose–Apolono
b. Olimpijoje–Dzeuso	d. Eleusine–Demetros
- 7. Kuo buvo apdovanojami Panatėnajų varžybų nugalėtojai?**
 - a. laurų vainiku; b. pinigine premija; c. alyvų aliejumi; d. palmės šakele
- 8. Koks dabartinis žodis kilęs iš graikiško teatro dalies, kurioje buvo saugoma teatrinė butaforija, pavadinimo?**
 - a. teatras; b. podijus; c. scena; d. orkestras
- 9. Kokiamie mieste vyksta Sofoklio *Antigonės* veiksmas?**
 - a. Trojoje; b. Atėnuose; c. Korinte; d. Tebuose
- 10. Kuris romėnų rašytojas rašė tragedijas, išlikusias iki mūsų dienų?**
 - a. Seneka; b. Ovidijus; c. Horacijus; d. Vergilijus
- 11. Kuris JAV miestas pavadintas romėnų senatoriaus, kuris nuo arklo buvo pakviestas tapti diktatoriumi, vardu?**
 - a. Fontana; b. Cincinatas; c. Sirakūzai; d. Pitsburgas;
- 12. Ant kurios Romos kalvos, pasak legendos, Romulas įkūrė miestą?**
 - a. Palatino; b. Kapitolijaus; c. Aventino; d. Kvirinalio
- 13. Kieno sąmokslą 63 m. pr. Kr. atskleidė konsulas Markas Tulijus Ciceronas?**
 - a. Julijaus Cezario; b. Marko Antonijaus; c. brolių Grakchų; d. Katilinos
- 14. Thortono Wilderio romanasis *Kovo idos*. Kokį įvykį žymi šis pavadinimas?**

a. Oktavianui suteiktą Augusto titulą	c. Pompéjaus Didžiojo triumfą
b. Julijaus Cezario nužudymą	d. Piro pergalę
- 15. Kaip Antikos laikais buvo vadintamas Romos Koliziejus?**

a. Flavijų amfiteatru	c. Nerono Aukso rūmais
b. Didžiuoju cirku	d. Pompéjaus teatru

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 15).

Suma:

